

A redós d'Albert Manent

La relació amb un català il·lustre i figura important que connectava esforços i voluntats

La pèrdua d'una personalitat rellevant, influent i lluitadora pel nostre país com Albert Manent deixa orfes de suport i consell un estol extens de col·laboradors. En la seva trajectòria diversa i sorprenent, ens va guiar fins a la darrera hora sense defallir.

JOSEP MARIA MASSIP > TEXT I FOTOS

Un vespre del 2004 rebo una trucada de Barcelona. El comunicant es presenta i va directe al gra. Ell donava per entès que jo sabia qui era l'Albert Manent, amb una afirmació que a la vegada esperava resposta: «Vós treballeu sobre el llop». Devia avaluar-me en l'estona d'explicar-n'hi quelcom i em va dir de seguida que li agradaria poder comptar amb mi.

Parlava resolutivament, assentint quan estava d'acord amb el que li deia, o discrepant sense embuts i amb arguments ben construïts. Anomenà un reguitzell de col·laboradors i només algun altre naturalista o biòleg. Eren persones de trajectòria en el món literari o etnològic, i toponimistes, mestres, propietaris de masos, capellans, alguns folkloristes, historiadors... Aquesta seria una de les bases que configuraria l'esquema i contingut per redactar *El llop a Catalunya*, el text que preparava.

Encara que la primera intenció fos més general, es decantaria pel que re-

velava el subtítol: *Memòria, llegenda i història*. Aquí es trobava còmode, i portava anys aplegant articles, retalls de diari i de revistes. També visitava arxius per descobrir rastres subtils de la presència de la fera més emblemàtica de casa nostra, que havíem extingit feia prop d'un segle.

En rebre la meua aportació, que per raons professionals havia anat fent sense presses i robant caps de setmana a la família, em va trucar cinc minuts després de llegir-la a fi d'expressar valoracions reconfortants. Si bé jo tenia assignat el Pla de l'Estany, també em donà les gràcies per les incursions a d'altres comarques. Lamentava que per a diversos territoris no tindria cap

Visitava arxius per descobrir rastres subtils de la presència del llop, la fera més emblemàtica de casa nostra, que havíem extingit feia prop d'un segle

>> *Albert Manent i Segimon (Premià de Dalt, 23 de setembre de 1930 - Barcelona, 14 d'abril de 2014).*

més remei que incrementar la prospecció. Acompanyat del seu amic i gran excursionista Joan Cervera, que també escriu, organitzava tertúlies a llars de jubilats.

El dia 19 d'abril de 2005 es presentà aquell llibre a l'edifici de la Pedrera a Barcelona. Ho facilità el llavors director de la Fundació Territori i Paisatge i amic comú, Jordi Sargatal, qui

també li havia aconseguit algun suport econòmic. En entrar a la sala, un Manent molt ben vestit em signaria el llibre, on escrigué una dedicatòria entusiasta. Després de l'acte, em deia: «Jo ja tinc la meua feina feta, però ara us deu tocar a vós». Comptava amb la meua intenció de publicar un altre llibre sobre la mateixa temàtica i uns criteris diferents. Durant el procés d'escriptura, actuà com a valedor en molts casos. Com a mostra, una informació que em calia sobre un poeta del segle XIX el va entusiasmar: «Eveli Dòria... Molt bé que el vulgueu recordar. Encara hi ha els néts que són vius. Si hi voleu parlar us donaré un telèfon d'algú que hi té relació». Aquell «algú» era l'il·lustre literat Joan Triadú, i Manent possibilità l'accés.

Les seves telefonades s'allargaven segons la temàtica. Havíem començat parlant de llops i ja preguntava sobre d'altres qüestions que li interessaven. Noms locals de núvols, vents i boires n'era una, que acabaria amb la trobada d'informadors habituals del Pla de

>> Presentació a La Pedrera: començant per l'esquerra, Joaquim Maluquer, Albert Manent, Jordi Sargatal i Lluís Pagès com a editor del llibre sobre el llop, publicat l'any 2005.

l'Estany. Ho aprofità per consultar sobre els noms populars de l'ocell *Strix aluco*. Aquí el coneixem com a gamarús, però me n'havia esmentat uns quants d'altres: caro, cabrota, miloca... No pogué publicar el treball.

S'engrescava molt amb els temes d'arrel tradicional. Durant un temps, començava cada conversa dient-me: «Què diu l'home de les olles pardaleres?». Es referia a un article meu que li suscitava molta curiositat, aparegut a la revista *El Pla de l'Estany*.

Un bon dia em sorprengué en comunicar-me que volia llençar «la pape-rassa» aplegada per la redacció del seu llibre del llop. M'estranyà, i vaig acabar

Albert Manent s'engrescava molt amb els temes d'arrel tradicional

demanant-l'hi. Així m'ajudaria a fer més complet el fons etnogràfic que s'hi referia, i podia enriquir el contingut de l'obra en preparació. No es féu esperar, malgrat que volgué reservar-se cartes i documents d'àmbit més personal. M'ho faria a mans al seu pis barceloní del carrer de la República Argentina, envoltat de llibres i de records del seu pare, Marià Manent. La vista se me n'anava als quadres de grans pintors catalans, del XIX i alguns del XX. M'hagués agradat conèixer la història que

>> *Una de les visites d'Albert Manent a Banyoles. De dreta a esquerra, l'escriptor i fotògraf Ernest Costa, Albert Manent, el folklorista Àngel Vergés, l'autor de l'article i l'escriptor Joan Cervera.*

cadascun amagava, repassar la biblioteca, veure i tocar originals dels escrits paternals... Però l'home tenia aquell dia l'agenda plena. En arribar, una parella li estava demanant consells previs per a un estudi. S'havia fet tard i ambdós vam enllestir la feina. Baixàrem junts, saludà una veïna i en acomiadar-me em digué: «Espero poder veure aviat el vostre llibre sobre el llop».

Les xerrades s'anaren tornant més fluïdes i variades durant la nostra relació. Un dia em recordava el mateix que llavors diria el president Jordi Pujol en l'homenatge que es tributà a Manent l'any 2011. Tenien l'esperança que el govern espanyol reconegués la personalitat de Catalunya en tant que poble. Tots dos hi treballaren intensament, movent-se i fent-ne pedagogia.

«L'Albert —sentíem en boca de Pujol els que hi vam assistir— va ser un d'aquells que, com jo mateix, vam creure que dialogar amb Espanya era possible. Però tot allò que ell, jo i d'altres vam fer, ara veiem que no ha servit per a ben res». Ho digué en un to dolgut, mentre repassava la trajectòria llarga i patriòtica de Manent, que fou assessor de Presidència durant el seu govern, entre d'altres càrrecs importants.

Coincidí que el meu llibre acabava de sortir, i aquell dia a l'Ateneu Barcelonès era una bona ocasió per donar-lo a l'homenatge. Al cap de molt poc va trucar-me: «Qui ho deia, que ja no hi havia més coses del llop per escriure?», em digué. Es referia a una frase seva. Acabà animant-me molt i demanant-me que no parés en la recerca de topònims llopers, que, juntament amb Ernest Costa i Joan Pontacq, anem ampliant des de la primera llista que Albert Manent publicà.

Poques setmanes abans del seu traspàs tinguérem la darrera conversa. Amb veu dèbil deia que se sentia can-

sat: «Us parlo des del llit», reconegué. I de sobte em preguntà si havia aconseguit trobar gaire coses més sobre el llop, però no vaig poder acabar ni la primera frase, perquè, amb un sentit prodigiós de l'humor que sovint demostrava, em va dir: «A veure si de tant saber coses del llop us torneu un licantrop».

Ara he rellegit totes i cadascuna de les cartes que tinc del seu fons. Entenc que es lamentés pels ajuntaments que ni li respongueren en demanar-los informació. D'altres li negaven que aquest mamífer carnívor hi hagués existit. Però a la vegada ho contrape-saven els escrits llargs, amb dades útils i aportacions valuoses d'algun comunicant informat. Tot un procés feixuc que podia compensar l'esforç d'aquest personatge irreplicable, inimaginablement dedicat a allò que alguns consideren temes menors, si bé formen part d'una altra història: aquella que només amb la perseverança d'Albert Manent s'aconsegueix documentar per escriure-la i, malauradament, que alguns s'obliden d'incloure a la seva biografia brillant i erudita.

Josep Maria Massip
és naturalista i escriptor.

Jordi Pujol i Albert Manent tenien l'esperança que el govern espanyol reconegués la personalitat de Catalunya en tant que poble